

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра загальної педагогіки та педагогіки вищої школи**

ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету суспільних наук
Юрій ОСТАПЕЦЬ/
_____ 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ І ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень вищої освіти
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	012 Дошкільна освіта.
Освітня програма	«Дошкільна освіта»
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Психологія і педагогіка вищої школи» для здобувачів вищої освіти галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 012 Дошкільна освіта освітня програма «Дошкільна освіта».

Розробник: Староста Володимир Іванович професор, доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

протокол № 9 від « 31 » травня 2022 р.

Завідувач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи

Ч.К.
(підпис)

/Грига КОЗУБОВСЬКА/
(прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією факультету суспільних наук

протокол № 8 від « 7 » серпня 2022 р.

Голова науково-методичної комісії факультету суспільних наук

[Підпис]
(підпис)

/Олена ПОПАДИЧ/
(прізвище та ініціали)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	1	1
Кількість модулів – 2	Семестр:	
	1	1
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 4	Лекції:	
	34	10
	Практичні (семінарські):	
	14	4
Вид підсумкового контролю: іспит	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна або тестова (письмова або за допомогою комп'ютерних програм).	Самостійна робота:	
	72	106

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Психологія і педагогіка вищої школи» є усвідомлення сучасного стану та перспектив розвитку вищої освіти, закономірностей сучасного освітнього процесу у ВШ, аби підготувати магістрантів до майбутньої науково-педагогічної діяльності у закладах вищої освіти.

Завдання:

- забезпечити реальний внесок даної дисципліни в методологічну, теоретичну й технологічну підготовку студента і випускника до подальшої освіти й професійної діяльності; цілісне і спрямоване формування й розвиток потреб і вмінь використати науковий зміст дисципліни, забезпечення мотивації до вивчення даної та інших усіх дисциплін; розвиток інтегрального мислення, інтелекту на основі цілісного підходу до навчання;
- розкрити основні теоретичні засади педагогіки та психології ВШ;
- дати загальну характеристику сучасного освітнього простору ВШ, залучити студентів до аналізу його проблем та прогнозування перспектив розвитку;
- сформувати у студентів уміння розв'язувати практичні завдання навчально-виховного процесу у вищій школі;
- удосконалити навички самостійної навчальної роботи, в тому числі уміння опрацьовувати наукові літературні джерела;
- сприяти опануванню майбутніми фахівцями методики підготовки та проведення різних форм організації занять у ЗВО в умовах аудиторного, дистанційного та змішаного навчання; методик вивчення особистості і колективу студентів, що необхідно для розробки і застосування сучасних освітніх технологій, вибору оптимальної стратегії навчання і виховання.

Відповідно до ОПП «Дошкільна освіта» вивчення навчальної дисципліни «Психологія і педагогіка вищої школи» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких загальних (КЗ) та спеціальних (КС) компетентностей:

КЗ-1. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

КЗ-2. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

КЗ-3. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

КЗ-4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

КЗ-6. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

КС-5. Здатність здійснювати просвітницьку діяльність з метою підвищення психолого-педагогічної компетентності вихователів, батьків, громадськості.

КС-6. Здатність до організації співпраці закладу дошкільної освіти з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців до партнерства з батьками.

КС-8. Здатність до самоосвіти, самовдосконалення, самореалізації в професійній діяльності та до конкурентної спроможності на ринку праці.

КС-9. Здатність до професійного спілкування, в тому числі в полікультурному середовищі.

КС-11. Здатність здійснювати педагогічно-дослідницьку діяльність на засадах академічної доброчесності

КС-12. Застосовувати сучасні освітні технології, зокрема дистанційні, активні методи; проводити освітню і освітньо-методичну роботу з усіх видів навчальних занять у вищій школі; розробляти індивідуальні траєкторії розвитку здобувачів вищої освіти.

Інтегральна компетентність: Здатність компетентно розв'язувати складні задачі й проблеми в організації та моніторингу освітнього процесу в системі дошкільної освіти або в процесі навчання фахівців із дошкільної освіти в закладах вищої освіти, що передбачає проведення досліджень, та/або здійснення інновацій у ситуаціях, що характеризуються невизначеністю умов і вимог. (ІК)

3. ОЧКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Дошкільна освіта» вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Критично осмислювати концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування дошкільної освіти в Україні.	ПРН 1
Впроваджувати інформаційні та комунікаційні технології і генерувати нові ідеї в організації освітнього процесу закладів дошкільної освіти різного типу.	ПРН 2
Знати і використовувати в практичній професійній і дослідницькій діяльності законодавчу базу дошкільної освіти.	ПРН 7
Застосовувати в професійній діяльності сучасні дидактичні та методичні засади викладання психолого-педагогічних дисциплін і обирати відповідні технології та методики.	ПРН 9
Забезпечувати ефективну комунікацію, в тому числі в умовах полікультурного середовища.	ПРН 12
Розробляти і викладати освітні курси в закладах вищої освіти, використовуючи методики, інструменти і технології, необхідні для досягнення поставлених цілей.	ПРН 13
Впроваджувати інноваційні методи навчання, прийоми, технології в організацію освітнього процесу закладів вищої освіти.	ПРН 14

Очікувані результати навчання, які узгоджуються з наведеними ПРН і повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Психологія і педагогіка вищої школи**».

Очікувані результати навчання	ПРН
<p>знати: нормативно-правові засади, стратегію розвитку дошкільної, загальної середньої та вищої освіти в Україні;</p> <p>вміти: аналізувати і критично осмислювати концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування дошкільної, загальної середньої та вищої освіти в Україні; використовувати в практичній професійній і дослідницькій діяльності законодавчу базу дошкільної, загальної середньої та вищої освіти в Україні</p>	ПРН 1 ПРН 7
<p>знати: сучасні інформаційні та комунікаційні технології, цифрові інструменти їх реалізації;</p> <p>вміти: використовувати сучасні цифрові технології і ресурси у професійній, інноваційній та дослідницькій діяльності; самостійно проводити пошук інформації та опрацьовувати різні види джерел (наукову, навчальну та навчально-методичну літературу), критично її аналізувати, інтегрувати нові наукові дані у зміст навчальної дисципліни вчасно, у необхідних обсягах і формах, використовувати в педагогічній практиці;</p>	ПРН 2
<p>знати: понятійно-категорійний апарат педагогіки і психології вищої школи; стратегію розвитку ЗВО; сучасні методи і технології викладання, що можуть використовуватися для відповідної навчальної дисципліни (технології інтерактивного та дистанційного навчання, інформаційні технології тощо); методи і способи організації індивідуальної та групової роботи студентів під час навчання; методи і способи ефективної комунікації; правила безпеки при проведенні навчальних занять з навчальної дисципліни; методи здійснення індивідуального супроводу наставництва, менторства; методи розроблення критеріїв оцінювання результатів навчання; методи і технології оцінювання результатів навчання; вимоги і правила дотримання академічної доброчесності;</p> <p>вміти: організовувати освітній процес на основі студентоцентрованого, компетентнісного, контекстного підходів та сучасних досягнень освітніх, педагогічних наук; адаптувати викладання навчальної дисципліни відповідно до форми здобуття вищої освіти; встановлювати зв'язок змісту навчальної дисципліни з актуальними потребами суспільства, науки та ринку праці; викладати зміст навчальної дисципліни в обсягах, оптимально придатних для сприйняття студентами і здобуття ними очікуваних</p>	ПРН 9

<p>результатів навчання, проводити заняття різних видів в різних умовах (аудиторне, дистанційне, змішане навчання); обирати види навчальних занять, що забезпечують досягнення результатів навчання дисципліни;</p> <p>вміти: визначати цілі оцінювання, розробляти критерії та обирати інструменти оцінювання відповідно до цілей оцінювання і специфіки навчальної дисципліни; планувати і організовувати, оцінювання результатів навчання із застосуванням методів і технологій, що найкраще відповідають цілям оцінювання, змісту і характеру навчальної дисципліни, її окремих складників; складати завдання для контролю знань (в т.ч. завдання у тестовій формі) з навчальної дисципліни;</p>	
<p>вміти: взаємодіяти зі студентами на засадах партнерства та взаємоповаги; допомагати студенту адаптуватися до умов навчання; формувати у студента навички етичної та соціально відповідальної поведінки; вміти: реалізувати ефективну комунікацію як майбутній викладач/академнаставник в умовах полікультурного середовища; підтримувати і стимулювати дискусію та самостійну думку студентів під час навчальних занять; організовувати індивідуальну та групову роботу з використанням методів і способів, які дозволять розвивати здібності, враховувати психологічні особливості та освітні потреби студентів; використовувати діагностичні методики для дослідження особистості студента (а також власної) та колективу студентської академічної групи, досліджувати стиль педагогічної діяльності, аналізувати отримані результати і робити необхідні висновки, складати програму саморозвитку та самовдосконалення; надавати групові та індивідуальні консультації студентам з питань змісту та вивчення навчальної дисципліни, самостійної та аудиторної роботи, практичної підготовки; консультиувати студента з питань вибору навчальних дисциплін, самоорганізації в процесі навчання, його професійного самовизначення; виявляти, аналізувати та враховувати вимоги й очікування студентів, роботодавців для оновлення програми навчальної дисципліни;</p>	ПРН 12
<p>вміти: викладати із застосуванням сучасних інноваційних методів і технологій, що забезпечують досягнення результатів навчання дисципліни (технології інтерактивного та дистанційного навчання, інформаційні технології тощо); аналізувати і вдосконалювати власні методи викладання; контролювати дотримання вимог і правил академічної доброчесності студентами під час проведення оцінювання результатів навчання; аналізувати і обговорювати зі студентами обсяг і характер здобутих ними результатів навчання з дисципліни або її складників за результатами оцінювання; обґрунтовувати і обговорювати зі студентами способи покращення їхніх результатів навчання; консультиувати студента щодо дотримання вимог і правил академічної доброчесності; контролювати дотримання студентом вимог і правил академічної доброчесності;</p>	ПРН 13 ПРН 14

4. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Методи навчання

У процесі вивчення навчальної дисципліни використовуються різноманітні методи навчання: за джерелом інформації (словесні: розповідь, бесіда, лекція; наочні: ілюстрація, демонстрація; практичні: вправи, анкетування тощо); за логікою передачі і сприймання навчальної інформації (індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні); за ступенем самостійності мислення студентів при засвоєнні знань (репродуктивні, пошукові, дослідницькі) та ін.; під час практичних занять – методи інтерактивного навчання; під час самостійної роботи – індивідуальні навчально-дослідницькі завдання тощо.

Аудиторна, самостійна та індивідуальна робота студентів забезпечується всіма навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення навчальної дисципліни чи окремої теми: підручниками, навчальними та навчально-методичними посібниками, методичними рекомендаціями (вказівками), конспектами лекцій, навчально-лабораторним обладнанням, електронно-обчислювальною технікою, науковою літературою та періодичними виданнями, дистанційною організацією навчання в системі Moodle, індивідуальними семестровими завданнями та методичними рекомендаціями для самостійної роботи; тестовими завданнями для

контролю та самоконтролю знань, умінь і навичок.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: виконання практичних завдань; самостійна робота, виступи на практичних заняттях; індивідуальне, групове та фронтальне опитування; звіти виконання індивідуальних навчально-дослідницьких завдань. Методи поточного контролю: усний, письмовий, практичний, комп'ютерний і самоконтроль. Контроль самостійної роботи здійснюється шляхом перевірки виконаних завдань на практичних заняттях, під час індивідуальних та групових консультацій тощо.

Форма модульного контролю: тестування (письмове або за допомогою комп'ютерних програм).

Форма підсумкового контролю: усний іспит або тестування (письмове або за допомогою комп'ютерних програм).

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота			Модульна контрольна робота	Сума
Практичні заняття			50	100
Індивідуальна (самостійна) робота				
T1	T2	T3		
10	10	10	20	

T1, T2, T3 – теми.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота			Модульна контрольна робота	Сума
Практичні заняття			50	100
Індивідуальна (самостійна) робота				
T4	T5	T6		
7	16	7	20	

T4, T5, T6 – теми.

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни*

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	3	30	4	30
Індивідуальні/групові навчально-дослідницькі завдання (презентація, індивідуальний звіт, мікрореферат тощо)	1	20	1	20
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом	5	100	6	100

*В окремих випадках, згідно розпоряджень декана чи наказу ректора, можливе проведення одного модульного контролю.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

До модульного контрольного оцінювання допускаються всі студенти. Виконання МКР проходить з використанням системи електронного навчання УЖНУ Moodle у формі тестування (можливе повторне тестування за бажанням студентів). При визначенні оцінки за модуль

враховуються результати модульної контрольної роботи (МКР) та поточного контролю під час практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи. До МКР студенти можуть виконувати тренувальні завдання.

МКР складається з трьох блоків тестових завдань, які розроблені на основі систематики Блума.

Перший блок (1-10 балів) містить завдання «знання» та «розуміння».

Другий блок (1-30 балів) містить завдання «застосування» та «аналіз».

Третій блок (1-10 балів) містить завдання «синтез» та «оцінювання».

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються студенти, які не виконали усі види обов'язкових практичних робіт, передбачених робочою програмою, а також підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Студент, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (0-34 бали), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю покращити цю оцінку принаймні до показника FX (≥ 35 балів) під час чергування викладача на кафедрі. Без такого покращання він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

Відповідно до «Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання здобувачів оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який:

- всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує здобувач, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який:

- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;
- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;

- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачу, який:

- виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачу, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;
- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;
- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ ВШ

Тема 1. Педагогіка та психологія вищої школи як галузь наукових знань

Предмет, категорії педагогіки та психології ВШ. Освітній процес у ВШ як система

Педагогіка та психологія ВШ: предмет, завдання, функції. Поняттєво-категорійний апарат педагогіки та психології ВШ. Освітній процес у ВШ: сутність, структура, етапи, нормативно-правові засади, закономірності.

Психолого-педагогічні дослідження у ВШ. Академічна доброчесність

Методологія педагогіки та психології ВШ. Види та принципи психолого-педагогічних досліджень. Академічна доброчесність. Методи психолого-педагогічних досліджень. Наукова робота студентів у системі їх професійної підготовки. Етапи психолого-педагогічного дослідження у ВШ.

Тема 2. Система вищої освіти в Україні

Історія та сучасний стан вищої освіти в Україні

Становлення ВО в Україні. Особливості та функції сучасної вищої освіти. Інновації та глобальні освітні тенденції. Система ВО в Україні. Кваліфікації та рівні вищої освіти (згідно НРК): початковий рівень (короткий цикл) ВО, молодший бакалавр – 5 рівень НРК; перший (бакалаврський) рівень ВО, бакалавр - 6 рівень НРК; другий (магістерський) рівень ВО, магістр - 7 рівень НРК; третій (освітньо-науковий) рівень, доктор філософії, доктор мистецтва – 8 рівень НРК; науковий рівень ВО, доктор наук – 8 рівень НРК. Характеристики здобувачів ВО (інтегральна компетентність, знання, уміння, комунікація, автономність і відповідальність).

Наукові ступені та вчені звання в Україні. Якість освіти та показники якості вищої освіти. Модернізація системи ВО в Україні і Європейський освітній процес у контексті покращення якості освіти.

Управління закладом вищої освіти

Завдання, напрями діяльності у ЗВО. Методична робота у ЗВО. Управління освітнім процесом. Організація освітнього процесу у ЗВО (на прикладі ДВНЗ «УжНУ»). Особливості організації освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні. Поняття про ліцензування та акредитацію ОПП/ОНП у ЗВО. Роль аспірантури та докторантури в підготовці наукових кадрів у ЗВО. Органи громадського самоврядування у ЗВО.

Тема 3. Психолого-педагогічні особливості діяльності учасників освітнього процесу у вищій школі.

Формування та розвиток особистості студента.

Діяльність та психологічна структура особистості. Особистість і управління процесом її формування. Психічний і соціальний розвиток молодої людини у студентські роки. Класифікація (типологія) студентів та її врахування в навчально-виховному процесі. Адаптація студентів до освітнього процесу у ВШ. Діагностика ставлення студентів до навчання та майбутньої професії. Права та обов'язки осіб, які навчаються у ЗВО.

Особливості професійної діяльності викладача ЗВО.

Науково-педагогічні працівники: основні посади, трудові функції. Загальні та професійні компетентності викладача ВШ. Психолого-педагогічна структура діяльності педагога ВШ. Професійні та особистісні якості викладача ВШ. Педагогічна культура викладача ЗВО. Спілкування як інструмент професійної діяльності викладача ЗВО. Комунікативна культура викладача. Лекторська майстерність. Психолого-педагогічна готовність майбутнього викладача до інноваційної професійної діяльності у ВШ. Права та обов'язки науково-педагогічних працівників.

Тема 4. Процес навчання у вищій школі

Теоретичні засади освітнього процесу у вищій школі

Дидактика ВШ – як галузь педагогіки ВШ, основні категорії. Процес навчання у ВШ: загальні ознаки, функції, складові компоненти. Системи організації освітнього процесу у ВШ. Типи (види) навчання. Психологічні основи процесу учіння/пізнання. Рушійні сили процесу навчання. Мотиви навчальної діяльності студентів. Принципи дидактики ВШ.

Зміст освіти у вищій школі

Зміст ВО: сутність, складові компоненти. Стандарт ВО, освітня програма, навчальний план, як нормативні документи, що визначають зміст ВО, організацію освітнього процесу у ЗВО. Науково-методичне забезпечення освітнього процесу у ВШ. Підручник та інші джерела змісту ВО.

Тема 5. Форми організації та методи навчання у вищій школі

Традиційне та інноваційне навчання у вищій школі

Класифікація методів навчання у ВШ. Вибір оптимальних методів навчання. Засоби навчання у ВШ. Педагогічні технології у ВШ. Форми навчання та форми організації навчання у ВШ. Психологічні засади та методи інтерактивного навчання. Дидактичні можливості інформаційних технологій. Дистанційне та змішане навчання у ВШ. Система е-навчання Moodle (на прикладі ДВНЗ «УжНУ»).

Лекція у вищій школі.

Лекція як основна форма проведення навчальних занять у ЗВО. Функції сучасної лекції у ВШ. Основні види лекцій. Вимоги до проведення лекції у ВШ. Структура, підготовка та проведення лекції у ВШ. Критерії оцінки якості лекції під час її аналізу.

Навчальні заняття практичного спрямування у ЗВО, самостійна робота студентів.

Семінар як вид навчальних занять. Основні типи/види семінарів у ЗВО. Підготовка та проведення семінарів. Основні критерії оцінювання якості семінарського заняття. Практичні/лабораторні заняття: структура, методика підготовки і проведення. СРС: сутність, мета, завдання. Основні види СРС. Загальні методичні рекомендації щодо організації самостійної та індивідуальної роботи студентів в умовах змішаного навчання. Консультація:

сутність, функції та види консультацій. Практична підготовка студентів. Мета, зміст та послідовність практики.

Система діагностики результатів навчання студентів.

Поняття діагностики результатів навчання студентів, її структурні компоненти. Види та функції контролю результатів навчальної діяльності студентів. Вимоги до контролю успішності студентів. Форми організації і методи контролю, шляхи їх удосконалення. Оцінювання навчальних досягнень студентів. Модульно-рейтингова система оцінювання.

Тестування в системі діагностики результатів навчання студентів.

Навчальне завдання та його параметри. Види навчальних завдань. Трагування основних понять технології тестування. Застосування тестування у ВШ. Повторне тестування у контексті покращення результатів та мотивації навчання здобувачів освіти. Функції тестування. Переваги та недоліки тестування. Основні труднощі запровадження тестування. Ставлення учасників освітнього процесу до тестування у ВШ. Класифікація тестування, тестів та тестових завдань. Етапи конструювання навчальних тестів. Створення тестових завдань різних когнітивних рівнів за Блумом. Рекомендації щодо конструювання тестових завдань: вимоги загальні, до умови, до варіантів відповідей. Загальні вимоги до тестів та правила їх конструювання. Основні психометричні характеристики тесту та тестового завдання. Статистична обробка результатів тестування в системі Moodle.

Тема 6. Психолого-педагогічні особливості виховної роботи у вищій школі.

Теоретичні засади виховного процесу у вищій школі.

Процес виховання у вищій школі: сутність, функції, особливості, як система. Пріоритетні напрямки змісту виховного процесу зі студентами. Рушійні сили процесу виховання. Закономірності та принципи виховання. Методи, засоби, форми виховання та їх класифікація. Структура та зміст роботи куратора студентської академічної групи.

Студентський колектив у системі виховання молоді вищої школи.

Функції студентського колективу академічної групи. Критерії, рівні та етапи розвитку академічної групи. Соціалізація і виховання у ВШ. Методика вивчення особистості студента та академічної групи. Студентське самоврядування у ЗВО. Роль здобувачів вищої освіти у вдосконаленні ОПП та ОНП.

5.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 120					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
1-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Педагогіка та психологія вищої школи як галузь наукових знань	16	4	2			10
Тема 2. Психолого-педагогічні особливості діяльності учасників освітнього процесу у ВШ	16	4	2			10
Тема 3. Система вищої освіти в Україні	16	4	2			10
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	50	14	6			30
Модуль 2						
Тема 4. Процес навчання у ВШ	16	4	2			10
Тема 5. Форми організації та методи навчання у вищій школі	38	10	4			22

Тема 6. Психолого-педагогічні особливості виховної роботи у вищій школі	16	4	2			10
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	70	20	8			42
Разом за семестр	120	34	14			72

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин 120					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
1-й семестр						
Модуль 1						
Тема 1. Педагогіка та психологія вищої школи як галузь наукових знань	15	1				14
Тема 2. Психолого-педагогічні особливості діяльності учасників освітнього процесу у ВШ	20	2	1			17
Тема 3. Система вищої освіти в Україні	15	1	1			13
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	50	4	2			44
Модуль 2						
Тема 4. Процес навчання у ВШ	15	1				14
Тема 5. Форми організації та методи навчання у ВШ	40	4	1			35
Тема 6. Психолого-педагогічні особливості виховної роботи у ВШ	15	1	1			13
Модульна контрольна робота						
Разом за модуль	70	6	2			62
Разом за семестр	120	10	4			106

5.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Педагогіка та психологія вищої школи як галузь наукових знань	2	
2	Тема 2. Психолого-педагогічні особливості діяльності учасників освітнього процесу у вищій школі	2	1
3	Тема 3. Система вищої освіти в Україні	2	1
4	Тема 4. Процес навчання у ВШ	2	
5	Тема 5. Форми організації та методи навчання у вищій школі	4	1
6	Тема 6. Психолого-педагогічні особливості виховної роботи у вищій школі	2	1
Разом		14	4

5.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Педагогіка та психології вищої школи як галузь наукових знань (робота зі словниками, самодіагностика готовності до професійної діяльності)	10	14
2	Тема 2. Психолого-педагогічні особливості діяльності учасників освітнього процесу у вищій школі (типологія студентів та викладачів).	10	17
3	Тема 3. Система вищої освіти в Україні (нормативно-правові засади ВО).	10	13
4	Тема 4. Процес навчання у ВШ (дидактичні принципи навчання у ВШ)	10	14
5	Тема 5. Форми організації та методи навчання у вищій школі (мікрОВикладання, розробка завдань у тестовій формі)	22	35
6	Тема 6. Психолого-педагогічні особливості виховної роботи у вищій школі (вивчення колективу академічної групи)	10	13
	Разом	72	106

Самостійна робота включає: опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих тем питань, що передбачені для самостійного опрацювання; поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації; підготовка до практичних занять; систематизацію вивченого матеріалу перед підсумковим контролем; розроблення схем, таблиць, діаграм, мультимедійних презентацій тощо.

До індивідуальної роботи у процесі вивчення навчальної дисципліни відносяться творчі й індивідуальні навчально-дослідні завдання, зокрема: підготовка реферативних матеріалів на актуальні теми професійно орієнтованої проблематики з елементами наукового дослідження та його презентація; опитування; дослідження практичних ситуацій; презентація власних досліджень; анотація прочитаної літератури з елементами науково-дослідної роботи; пошук в комп'ютерних мережах додаткового навчального матеріалу до запропонованих викладачем тем; аналіз підручників; збір інформації та ознайомлення із зарубіжним досвідом, що стосується певної навчальної проблеми тощо.

5.5. Індивідуальні завдання

МікрОВикладання (фрагмент навчального заняття).

Самодіагностика готовності до інноваційної професійної діяльності.

Дослідження колективу студентської академічної групи.

Розроблення завдань у тестовій формі

6. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Обладнання: комп'ютерний клас.

Програмне забезпечення: інформаційні технології та засоби електронного навчання: Microsoft Office; Microsoft Excel; система електронного навчання Moodle; електронна пошта (<http://gmail.com> і ін.) на базі глобальних інформаційно-комунікаційних порталів, внутрішня корпоративна електронна пошта УжНУ; особистий кабінет викладача на основі відкритих медіа ресурсів корпорації Google; сайти ЗВО; Офіційний сайт МОН України <http://www.mon.gov.ua> тощо.

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Виноградова В.Є., Юрченко В.І. Психологія вищої освіти: теоретичні та практичні аспекти: навч. посіб. К.: Каравела, 2018. 296 с.
2. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. Підручник за модульно-рейтинг. системою навчання. 2-ге вид. Київ: Центр учб. літ., 2018. 384 с.
3. Головенкін В.П. Педагогіка вищої школи: підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с. <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/29032>
4. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: підручник для студ. вищ. навч. закл. 3-тє вид., випр. Київ : Академвидав, 2015. 304 с.
5. Зайченко І.В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: навч. посібник; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ : Ліра-К, 2017. 456 с.
6. Зайченко І.В., Теслюк В.М., Каленський А.А. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи : підручник / За ред.проф. І.В.Зайченка. Київ : Ліра-К, 2017. 484 с.
7. Інновації у вищій освіті: вітчизняний і зарубіжний досвід: навч. посіб./ І.В.Артьомов, І.П.Студеняк, Й.Й.Головач, А.В.Гусь. Ужгород: ПП «АУТДОР-ШАРК», 2015. 360 с
8. Каплінський, В. В. Методика викладання у вищій школі: навч. посібник. Київ : КНТ, 2019. 225 с.
9. Кучинська І. О. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Кам'янець-Подільський : Зволейко Д.Г., 2020. 291 с.
10. Кучинська І. О. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Кам'янець-Подільський : Зволейко Д.Г., 2020. 291 с.
11. Мешко О.І. Психологія вищої школи. Навч. посібник. Тернопіль: «Вектор», 2018. 196 с.
12. Мухіна Г.В. Педагогіка та психологія вищої школи. Навчально-методичний посібник. Посібник. К: Дакор, 2020. 178 с.
13. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 472 с.
14. Педагогіка та психологія вищої школи: навч.-метод. посібник для самостійної роботи студентів/ Автор-упорядник В.І. Староста. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2021. 68 с.
15. Староста В.І. Тестовий контроль психолого-педагогічної підготовки магістрів та аспірантів: навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. 100 с.

Допоміжна література

16. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України: Історія. К.: Либідь, 1998. 558 с.
17. Волкова Н.П. Педагогіка: Навч. посібник. 3-тє вид. К.: Академвидав, 2009. 616 с.
18. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація: Навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2006. 256 с.
19. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. К. : Либідь, 1997. 376 с.
20. Гура О.І. Психолого-педагогічна компетентність викладача вищого навчального закладу: теоретико-методологічний аспект. Монографія. Запоріжжя: ГУ «ЗІДМУ», 2006. 332 с.
21. Енциклопедія освіти / АПН України; головний ред. В. Г. Кремень. К. : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
22. Кадемія М. Ю., Шахіна І. Ю. Інформаційно-комунікаційні технології в навчальному процесі: Навчальний посібник. Вінниця, ТОВ «Планер». 2011. 220 с.
23. Кудіна В.В., Соловей М.І., Спіцин Є.С. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. 3-ге вид., доповн. і переробл. К.: Ленвіт, 2009. 194 с.
24. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. 2-ге вид. К.: Знання, 2011. 488 с.
25. Мороз О.Г., Падалка О.С., Юрченко В.І. Педагогіка і психологія вищої школи: Навч. посіб.; за заг. ред. О.Г. Мороза. К.: НПУ, 2003. 267 с.
26. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З.Н.Курлянд, Р.І.Хмелюк, А.В.Семенова, І.О.Бартенева, І.М. Богданова. 3-є вид., переробл., доповн. К.: Знання, 2007. 495 с.
27. Педагогіка вищої школи: підручник /В.П.Андрущенко, І.Д.Бех, І.С.Волощук, О.В.Глузман, Н.В.Гузій, Н.М. Дем'яненко, Н.О. Дівінська, М.Б.Євтух, С.А.Калашнікова,

О.А.Комар. К.: Пед. думка, 2009. 256 с.

28. Положення про навчально-методичний комплекс навчальної дисципліни / Упорядники : Зан М.П., Остапець Ю.О., Пелін О.В., Староста В.І. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла»2012. 72 с. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/23330>

29. Практикум з навчальної дисципліни «Педагогіка і психологія вищої школи»: навч.-метод. посіб. / уклад.: Соловей М.І., Кудіна В.В., Спіцин Є.С. К. : Ленвіт, 2013. 71 с.

30. Пятакова Г.П. Технологія інтерактивного навчання у вищій школі: навч.-метод. посібник. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2008. 120 с.

31. Староста В.І., Керестень І.С. Методика застосування навчальних завдань та комп'ютерної техніки вчителем: Навчальний посібник / За ред. В.І.Старости. Ужгород: ПоліПрінт, 2008. 136 с. ISBN 978-966-7966-67-6. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/23249>

32. Триус Ю.В., Герасименко І.В., Франчук В. М. Система електронного навчання ВНЗ на базі MOODLE: Метод. посібник / За ред. Ю. В. Триуса. Черкаси: ЧДТУ. 2012. 220 с.

33. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: Навч. посібник. К. : Кондор, 2011. 628 с.

34. Туркот Т.І., Коновал О.А. Педагогіка та психологія вищої школи: Навч. посібник. Херсон: Олді-плюс, 2013. 466 с.

35. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Вид.2-е. К.: Академвидав, 2014. 456 с.

36. Фурман А.В., Шандрук С.К. Організаційно-діяльнісні ігри у вищій школі: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2014. 271 с.

37. Bajtoš Ján. Didaktika vysokej školy. Vydavateľské údaje, Bratislava: Iura Edition, 2020. 398 s.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. [Державна науково-педагогічна бібліотека України](https://dnpb.gov.ua) імені В.О.Сухомлинського. URL: <https://dnpb.gov.ua>.

2. Е-навчання в УжНУ: наукова бібліотека (<http://www.lib.uzhnu.edu.ua/>), е-репозитарій (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/university-it/dspace>), сайт е-навчання (<https://e-learn.uzhnu.edu.ua/>) тощо).

3. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <https://nbuv.gov.ua>.

4. [Положення про академічну доброчесність в ДВНЗ «УжНУ»](https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/12223). URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/12223>.

5. Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та екзаменаційну комісію у ДВНЗ «УжНУ». URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/11070>

6. Положення про дипломну роботу (дипломний проект). URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/11106>.

7. Положення про організацію освітнього процесу в Державному вищому навчального закладу «Ужгородський національний університет». URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/31357>

8. Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/5952>

9. Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти ДВНЗ «УжНУ». URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/19667>

10. Про вищу освіту: Закон України. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38. Редакція від 23.04.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1556-18>.

11. Про затвердження національної рамки кваліфікацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 №1341 (Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 509 від 12.06.2019; № 519 від 25.06.2020). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-p>

12. Про затвердження професійного стандарту на групу професій «Викладачі закладів вищої освіти»: Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 23.03.2021 №610. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-standart-na-grupu-profesij-vikladachi-zakladiv-vishoyi-osviti>

13. Про освіту: Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

14. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень вищої освіти, ступінь «бакалавр». Галузь знань 01 – «Освіта/Педагогіка». Спеціальність 012 – «Дошкільна освіта». Наказ

МОН України від 21.11.2019 р. № 1456. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/012-Doshk.osvita-bakalavr.28.07.pdf>.

15. Стандарт вищої освіти України: другий (магістерський рівень) вищої освіти, ступінь «магістр». Галузь знань 01 – «Освіта/Педагогіка». Спеціальність 012 – «Дошкільна освіта». Наказ МОН України від 29.04.2020 р. № 572. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vyshcha/standarty/2020/05/2020-zatverd-standart-012-m.pdf>

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___»_____20___р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___»_____20___р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___»_____20___р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___/ 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток___).
(потрібне підкреслити)

протокол №___ від «___»_____20___р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)